

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

פרשיות נצבים-וילך

זמן ר"ת	צאת חשבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
20:21	19:33	18:44*	י-ם
20:18	19:32	18:42	ת"א
20:20	19:33	18:44	חיפה
20:19	19:32	18:43	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:24

כח התשובה

מטשיבין זצ"ל ראש ישיבת כוכב יעקב, ובהיותו אצלו אמר לו אספר מעשה שאירע לשמח את את הרב בחג, שיש מצוה לשמוח בחג, באחד הכפרים היו דרים עניים מרודים שבקושי מפרנסים את בני ביתם, אולם היה עז רצונם לנסוע בימים הנוראים לקבל את פני האדמו"ר ולשבות אצלו בימי ראש השנה וכפור לשאוב מלוא חופנים יראת שמים ולהתפלל תפילות נעלות, משלא היה בידם אפשרות זו, שמו קופה וכל בני הכפר נתנו בה צדקה, ובסוף השנה פתחו אותה והיתה מספיקה לאדם אחד בלבד להוצאות הנסיעה והשהיה אצל האדמו"ר בימים הנוראים, והיו עורכים הגרלה ומי שהיה זוכה בה הוא היה נוסע לאדמו"ר ושני תפקידים היו לו, האחד לברך את כל בני הכפר כל אחד כפי ענינו, והשני לומר מדברי תורתו של האדמו"ר שגם הם ירגישו מעט מקדושת הימים הנוראים, והנה שנה אחת נפלנה ההגרלה על בערל החייט, שלא ניחן בהרבה חכמה וזכרונו והבנתו לא היו מן החזקים, ופחדו בני הכפר פן לא יוכל לקיים את תפקידיו כראוי, משכן פנו אליו וניסו להניאו מלנסוע שכן איך יזכור את כל בני הכפר ואיך יזכור את דברי התורה, בערל לא הסכים לוותר ובאשר לתפקידיו, לענין השמות הוא אמר שהם יכתבו לו את כל השמות והוא יברך אותם אצל האדמו"ר, ואת דברי התורה הוא יטה אוזן קשבת וישמע כל מילה. ואע"פ שהפצירו בו, בסופו של דבר בערל החייט הלך לאדמו"ר.

אחר החגים הוא חזר וכל בני הכפר התכנסו סביבו לשמוע מה בפיו, שאלו אותו ברכת אותנו, בודאי הוא השיב להם הבאתי לאדמו"ר את כל השמות והוא בירך את כולם, ומה אמר האדמו"ר לפני התקיעות ולפני נעילה, על כך בערל לא ידע להשיב להם, הוא אמר שדיבר הרבה דברים, אבל הוא יגיד להם את תמצית דבריו במשפט אחד, ופתח פיו בחכמה ואמר פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של... בלעם? בלעם? כולם היו המומים, בודאי אתה מתכוין, אולם בערל התעקש שהאדמו"ר אמר בלעם, ובזה הסתיימו דברי התורה.

כך היה המעשה כולם חייכו, וגם הגאון מטשיבין, אלא שלאחר כמה רגעים אמר נראה לי שבערל צדק, וביאר דבריו, אצל בלעם נאמר שכאשר רצה לקלל את עם ישראל בשלישית נִפְשָׁת אֶל הַמַּדְבָּר פָּנָיו (במדבר כ"ד א'), הוא רצה להזכיר את חטא העגם שנעשה במדבר כלשון התרגום, אלא שכאשר ראה את ישראל שוכן לשבטיו אמרו רבותינו שראה שאינם פתחיהן מכוונים זה כנגד זה ובירכם (שם ה') מה טבו אֶלְיָי יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתִּי יִשְׂרָאֵל, ופשט הדברים שראה בהם צניעות, אבל אפשר לומר שראה את כח התשובה שכאשר ישראל עושים תשובה מעט כחודו של מחט, הקב"ה פותח להם יותר כפתחו של אולם, ואין הפתחים של המחט והאולם מכוונים זה כנגד זה, ומעתה צדקו דברי בערל החייט שפתח פתח כפתחו של בלעם שידע את סוד התשובה של עם ישראל.

אחים יקרים, נמצאים אנו בשבוע האחרון של השנה, והנה התורה מלמדת אותנו בפרשתנו נצבים וילך את פרשת התשובה ובה כח התשובה העצום, שאתה רק תתחיל ותעשה מעט, ותקבל הרבה יותר מעבר למעשיך, כי כך דרכו של הקב"ה מטה כלפי חסד ורועה בתשובתם של ישראל להטיב להם, בואו ונקבל על עצמנו מצות עשה של התשובה ונטיב לנו ולכל בני ביתנו, ובזכות זה נכתב ביחד עם כל בית ישראל לשנה טובה ומבורכת, שנת חיים ושלום טובה וברכה, שנת גאולה שלימה. אמן.

בפרשתנו אנו קוראים את פרשת התשובה, שהיא כהמשך ישיר לקללות שנאמרו בפרשת כי תבוא וכן לתחילת פרשת נצבים, בה נזכר שמי שאינו ירא מן הקללות כמה עונשו חמור, שלא יאבה ה' סלוח לו, וכעת באה פרשת התשובה ואומרת והיה אם לא תשמעו לקולי ובאו עליכם כל הדברים האלה, אז נִהְיֶינָה אֶל לִבְכָּךְ בְּכָל הַיּוֹמִים אֲשֶׁר הִדִּיתָ ה' אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה, וְשָׁבָתָ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקֹלוֹ, ומבשרת לנו התורה שה' יקבל את תשובתנו וירחם עלינו ויקבץ נדחינו מכל העמים ויחזירנו לארצנו, ואז (דברים ל' ו') וְגַם ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת לִבְכָּךְ וְאֶת לִבְךָ וְנָרְעָה לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכָּךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן סִיּוּךָ.

וכבר בבעל הטורים כתב: "את לבבך ואת" (862), בגימטריא זה לימות המשיח (861), וכונתו שעם הכולל זה בדיוק שווה. ובכך מעמידנו על פשט הפסוק, שהתורה מדברת על ימות המשיח, שכן התורה מדברת על זמן שבו נשוב אל ה' בכל ליבנו, והוא יקבץ נידחנו ויביאנו לארצנו, ואז ימול את ערלת לבבנו, ואחר שאין לנו ערלת הלב נזכה לעובדו באהבה ובלב שלם. וכן מפרש הרמב"ן וז"ל: ומל ה' אלהיך את לבבך זהו שאמרו (שבת קד) הבא לטהר מסייעין אותו, מבטיחך שתשוב אליו בכל לבבך והוא יעזור אותך ומול הלב הוא שלא יחמוד ולא יתאוה וישוב האדם בזמן ההוא לאשר היה קודם חטאו של אדם הראשון, שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות ולא היה לו ברצונו דבר והפכו, וכו' וזהו שאמרו רבותינו (שבת קנא:): והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ (קהלת יב א'), אלו ימות המשיח, שאין בהם לא זכות ולא חובה כי בימי המשיח לא יהיה באדם חפץ אבל יעשה בטבעו המעשה הראוי, ולפיכך אין בהם לא זכות ולא חובה, כי הזכות והחובה תלויים בחפץ. עכ"ל בקצרה.

וכאשר נתבונן נראה שכל זה תלוי בתשובתנו, שלפני שאנו עושים תשובה כל הצרות עדיין בתוקפם ולא מתחילים הרחמים, אולם לאחר שעושים תשובה מיד נאמר שה' מקבל את תשובתנו ומרחמנו, ומחזיר לנו בכפלי כפלים על תשובתנו, מקבץ נדחינו ומביאם לארצנו ועל הכל מל את ערלת לבבנו ומחזירנו למצב של אדם הראשון קודם החטא כדברי הרמב"ן, והוא פלא עצום כמה ברכה יש בתשובה וכמה טובות ומעלות תלויות בה כאן בעולם הזה ולא רק לעולם הבא. וזה מתאים להפסטר השבוע שלנו, ההפסטר השביעית והאחרונה משבעה דנחמא, (ישעיה ס"א י') שׁוּשׁ אֲשִׁישׁ בֵּה' תִּגְלֵי נַפְשִׁי בְּאַלְפֵי כִי הִלִּבְשִׁנִי בְּגָדֵי יִשְׁעֵי מַעֲלֵי צִדְקָה יַעֲטֵנִי חֲתָן יִכְהֶן פָּאָר וְכַפְלָה תַּעֲדָה בְּלִיָּה, שזה יהיה על ידי שנהיה ראויים מצד מעשינו, ולכן נשמח בה' אלוהינו בין במידת החסד ובין במידת הרחמים כי כולם יהיו לטובתנו מאחר שמעשינו כולם יהיו טובים, ולכן גם הקב"ה ילבישנו בבגדי ישע ומעיל צדקה, דהיינו כל הלבושים הללו יהיו מלבושים רוחניים שיהלמו אותנו מצד מעשינו ולכן נהיה כחתן עכהן פאר וככלה תעדה דהיינו תלבש כליה, שכידוע לחתן ולכלה מדקדקים מאוד בבגדיהם שיהיו תואמים להפליא לגופם בדיוק, כך מלבושי הצדקה והחסד שיעשה עימנו יהיו תואמים לנו מצד מעשינו, שנתקן אותם ונהיה ראויים, וזה יהיה לעתיד לבוא שיתבטל יצר הרע, וימול הקב"ה את לבבנו, וממילא לבבנו יהיה אחד לה' יתברך בלבד.

ודבר זה מזכיר לי מעשה שקראתי, באחד מימי חג הסוכות עלה האדמו"ר מגור זצ"ל בעל הבית ישראל לקבל את פני הגאון הרב

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

077-3223555

להצלחת חן אמיניאן בת רחל בכל, ולהצלחת כלל ישראל הנמצאים בכל מקום ואתר, ה' ישמרם ויצילם מכל לעילוי נשמת תנצב"ה.

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות לחודש אלול (שבוע אחרון של השנה)

המ"א (ס"ק י"א) שכן משמע מהלבוש, שאדרכה ממה שכתבנו משמע להיפך, והמשנ"ב בשער הציון (ס"ק י"ד) שכתב ג"כ בשם הלבוש נטה אחר דברי המ"א. ומאחר שביום ערב ראש השנה אסור לתקוע בשופר, בכדי להבדיל בין התקיעות של רשות לחובה, לכן הממשיכים בסליחות אחר עלות השחר, לא יתקעו כלל בשופר, שלא התירו אלא למי שצריך להתלמד ובחדר סגור, ולא למי שמלומד כבר ותוקע ברבים בשביל הסליחות.

כא. אומרים תיקון חצות בליל ערב ראש השנה כרגיל, תיקון רחל ולאה (אגרות הרמ"ז ס"ט ט"ו), ורק אם חל כבר מולד הלבנה לא יאמר תיקון רחל רק תיקון לאה (כה"ח סי' א' אות י"א). ובזמן שהמולד במהלך הלילה קודם המולד יאמר תיקון חצות ואחר המולד לא יאמר, ומ"מ ישתדל להקדים אמירתו בכדי שיוכל לאומרו ולא ימתין בידים לאחר המולד ויפסידו. ונוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, ואין התרה זו מועילה להתיר נדרים שנדר במפורש והוא זוכרם, שלזה צריך התרה בפני שלושה שידעו הלכות נדרים, ופתח וחרטה, אולם התרה זו מועילה למצוה שנהג בה ג' פעמים ולא אמר בלי נדר, או שעשאה אפילו פעם אחת ודעתו היתה לנהוג בה תמיד, שאף דינם כנדר ממש, מ"מ לזה מועיל התרה זו. והוא הדין בכל זה להתרה שעושים בערב יום הכפורים ובאמירת כל נדרי שביליל כפור. (פסקי

תשובות סי' תקפ"א אות י"א).

כב. נוהגין לילך על הקברות ולהרבות שם בתחינות, ונותנים צדקה לעניים (הרמ"א ס"ט תקפ"א). ואל ישים מגמתו נגד המתים, אלא יתפלל להשם יתברך, שיתן לו רחמים בזכותם, ויכול להשתתף על קבר הצדיק, ויאמר הריני מבקש מנפש הצדיק הקבור פה, שתתפלל עלי לפני הקדוש ברוך הוא כך וכך. (כן אף חי פרשת נציבים אות ב', וי"ע במה שהארכנו בזה

בקובץ ארוזים (שובי נפש, ח"ב עמ' תקט"ז-תקכ"ד).

כג. יזהרו בתפלת מנחה של ערב ראש השנה, כי היא תפלת האחרונה. (בא"ח ט"ז). ונראה שאם מתפלל בכוונה יש בכוחו לתקן תפילות כל השנה (על דרך מה שכתב בחמדת ימים לחודש אלול סוף פ"ד, וכ"כ באור לציון ח"ד עמ' ל"א). והזריזים מקדימים מערב ראש השנה לפייס ולבקש מחילה איש מאת רעהו אשר חטא לו, כמו בערב יוה"כ, יען הוא תועלת גדול לקבל התפלות בהיותם בלב אחד באהבה ובחיבה איש יחד פני רעהו, אשר תהיה תפלת כל אחד ואחד מצטרפת יחד עם תפלות אחינו בית ישראל. ויעשו כולם אגודה אחת, ובכך תשרה השכינה עלינו. (חמדת ימים חודש אלול פ"ה).

כד. כתוב בגליון בספר בית מועד: מהר"ו ז"ל היה נוהג בכל ערב ראש השנה לעשות פדיון באופן זה, בערב ראש השנה היה מונה מאה וששים פרוטות, מנין לבד והיה שומרם, ובערב יום הכפורים היה עושה הפדיון ושומרם, ובערב סוכות מחלקן, והעושה פדיון זה באופן זה בודאי שמשלים שנתו. (שמן ששון על שער הכונות, הקדמה לדרוש חג הסוכות). ולאור האמור הרוצה לעשות פדיון נפש לו ולבני ביתו, יכין מאה וששים מטבעות (ערוך של שקל, ואם אין ביכולתו או של חצי שקל או שער אגורות כפי יכולתו) וימנה אותם בערב ראש השנה, ומעות אלו כבר מערב ראש השנה יחשבו לו לחשבון צדקותיו.

כה. בערב ראש השנה בעוד השמש על הארץ יקרא מתחילת פרשת "והיה כי תבוא" עד "והגר אשר בקרבך" [בקיצור כל עליית ראשון]. וכל הקורא פרשה זו הקב"ה מעביר כרוז ואומר: גביתי מאדם זה כל החובות ומוחל על חטאתיו, ונוטל הקב"ה נשמת זה האדם ממש ומקריבה על גבי המזבח ואומר הרי זה טהור וקבלתי כל חובותיו כפליים בכל חטאתיו. (נפש יוסף, קונטרס מועדי רמל דף ג ע"ב). ואח"כ יאמר נוסח התחינה שצריך שיאמר אחר הלימוד: [[מועד לכל חי סי' י"ב אות ב)], ובספר נפש יוסף (שם דף ד ע"א) כתוב שטוב לומר את הנוסח 'ז' פעמים, והסגולה במלואה עם התפלה לאחר מובאת בספר ימי הרחמים (עמ' תכ"ו בישן), ובודאי שהמקיים את הכתוב בו ישיעו עליו חן וחסד ורחמים].

יז. נכון מאוד לשמור את השבת האחרונה של השנה כהלכתה ולדקדק בה בכל הלכותיה, ובפרט יקפיד להרבות בה בעסק התורה ושלא לדבר דברים בטלים, וידע נאמנה שכל עניני הפוליטיקה הנאמרים על שולחנו אינם משנים מאומה את המצב, ואילו ישמור את השבת כהלכה יוסיף לו זכויות רבות, וזכות קדושת ושמירת השבת תעמוד לו להכתב ולהחתם לשנת חיים ושלום ובריאות. [ודרך אגב, מהשבת הזו עד יום ששי הבא זהו השבוע האחרון של השנה, והכל הולך אחר החיתום, ויתנהג בו בקדושה יתירה, ואמנם דברי רבנו האר"י (שער הכונות צ"ע) שבשבעה ימים מתכפרים לו עוונותיו של כל השנה, אינם אמורים על השבוע האחרון, אלא על השבוע שבין ראש השנה ליום הכפורים, ורבים טועים בכך, אך בכל זאת בודאי שיש לשבוע האחרון רועם והשפעה רבה על השנה הבאה].

יח. כתב הבן איש חי בספרו לשון חכמים (ח"א סי' ע"ח): ביום כ"ה באלול תזהר בו לקדשו ביותר, וסמוך לבין השמשות של ליל כ"ה תעשה טבילה אחת להעביר רוח רעה, ושניה לתקן עוון הכעס, ועוד חמש טבילות לקבל הארת חמשה אורות החסדים, כי כ"ה אלול הוא היה יום ראשון של ששת ימי בראשית שנברא בו אור החסד, ותזהר כל אותו לילה ויום כמעט ומדברים בטלים. ולא תתענה בו אלא תאכל בלילה וביום לחם ובשר, ותברך ברכת המזון בכונה, ותאכל בו מיני מתיקה, ותרבה בו צדקה, ותדליק אתה או אשתך באותו הלילה חמשה נרות, כנגד חמשה אורות החסד, ואם יזדמן באותו יום שמוציאין בו ספר תורה תעלה לספר תורה בצבור. והשנה יום כ"ה באלול יחול ביום שני, ולכן ישתדל לעלות לספר תורה. [ויאמר את התפילה המתוקנת ללילה וליום המובאת בלשון חכמים (שם)].

יט. בכ"ה אלול נברא העולם, וטוב ללמוד פרשת בראשית עד יום אחד, וכן בכל יום עד שביום ראש השנה ילמוד פרשת יום הששי שבו נברא העולם. (ברכי יוסף סי' תקפ"א אות י"ט). והמנהג שביום כ"ד באלול קורין בסוף פרשת וישלח "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום" וכן עד "בת מי זהב", שבהם נרמזו בחינת שבעה מלכים שהיו קודם ששה ימי בראשית כמבואר בעץ חיים והם בסוד מה שאמרו ז"ל שהיה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, והתחלתן היה ב"ז באלול וגמרם ביום כ"ד, ועל כן המנהג שביום כ"ד קוראים ואלה המלכים וכן, וביום כ"ה מתחילין לקרות בששת ימי בראשית בכל יום פרשה אחת עד יום ראש השנה שבו קורין פרשת ביום הששי ופרשת ויכולו. (כה"ח סופר, סי' תקפ"א ס"ק כ"א). ובספר לשון חכמים (שם) כתב תפלות לאומרים קודם ואחר הקריאה, ואשרי הזוכה לאומרים. (ומדבריו שם מבואר שביום שני של ראש השנה קוראים פרשת "ויכולו", שזה כנגד היום השביעי, ולא כמו שכתב בכף החיים שביום הששי קוראים גם את פרשת ויכולו, ויותר נראה שגם הוא התכוין שבשני הימים של ראש השנה קוראים את פרשת ביום הששי ופרשת ויכולו].

כ. אין נופלים על פניהם בערב ראש השנה בתפלה, אע"פ שנופלים על פניהם באשמורת בסליחות. (שו"ע סי' תקפ"א סעי' ג'). ואפילו אם נמשך הסליחות גם אחר עלות השחר ומגיע לנפילת אפים אחר עלות השחר, יכול לאומרים מפני שרוב פעמים רגילים לסיים קודם עלות השחר. (משנ"ב שם ס"ק כ"ג). ומכאן נלמד שאסור להתחיל בסליחות אחר עלות השחר בערב ראש השנה, שאין הזמן ראוי להרבות בו בסליחות ותחנונים, ורק אם התחילו קודם עלות השחר יכולים לסיים, ואף זה משמע שקרה כן בדרך מקרה ולא שעשה כן במכוון מתחילת ההתחלה מעט קודם עלות השחר ולסיים אחר עלות השחר, ולכן בליל ערב ראש השנה יזהרו לומר סליחות בחצות לילה או קודם עלות השחר בכדי שיוכלו לסיים אמירתם קודם עלות השחר. [ולענ"כ כך מוכח מדברי הרמ"ז באגרותיו (ס"ט ט"ו) שלא התיר אלא באשמורת ולא אחר עלות השחר, וכן מוכח מדברי הלבוש (סי' תקפ"א סעי' ד') שכתב: אף על פי שבבוקר באשמורת נופלים על פניהם, היינו כשעוסקין לומר הסליחות שעודנו לילה והוא זמן הסליחות ותחנונים. עכ"ל. ומוכח ממנו שאף סליחות אין אומרים בערב ראש השנה, ומ"מ משמע שלדעתו גם נפילת אפים לא אומרים ורק בלילה בסליחות אומרים, ולכן כתב בסעי' ב' במשכיליך מאוד קודם שיאיר היום ואומרים הסליחות, וזה שלא כמו"ש

halicot.olam.55@gmail.com או לכתובת - צפניה 47 ירושלים

ולעילוי נשמת חמותו היקרה מרת שושנה נסים ז"ל, נמצא. והלהבדיל לחיים, לרפואת חמוי ויצמן נסים, שה' ישלח דברו הטוב וירפאנו, אמן.